

ΟΡΚΟΣ : ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΒΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΖΩΗ;

Α Α

ΟΡΚΟΣ :
ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΒΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ ΚΑΙ ΖΩΗ;

*Απομαγνητοφωνημένα αποσπάσματα ομιλιών
του πρωτοπρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Στρατηγόπουλου,
που έγιναν στα πλαίσια των κατηχητικών αναλύσεων των Ιερών
Κανόνων των Οικουμενικών Συνόδων της Ορθόδοξης Εκκλησίας
μας, στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου, Δικηγορικών Γλυφάδας,
το Σάββατο στις 19-2-2005 και το Σάββατο στις 5-3-2005.*

[...]

Ο Κανόνας ΗΔ΄ λέει κάτι που είναι γνωστό και μάλιστα ο ίδιος ο Κανόνας φαίνεται περιοριστικός. Είναι μόνο μία-μιάμιση γραμμή που λέει (είμαστε στην ΣΤ΄ Οικουμενική Σύνοδο, στην Πενθέκτη δηλαδή): **«Τους ομνύοντας όρκους Ελληνικούς, ο κανών επιτιμίοις καθυποβάλλει και ημείς τούτοις αφορισμόν ορίζομεν»**. Όποιος χρησιμοποιήσει όρκους Ελληνικούς (το στυλ των όρκων της αρχαίας Ελλάδος που έκαναν στις διάφορες θεότητες κ.λπ., «επιτιμίοις καθυποβάλλεται και ημείς τούτοις αφορισμόν ορίζομεν». Και βέβαια κάτω η Συμφωνία των Κανόνων λέει ακριβώς μέσα από αυτή τη Συμφωνία ότι για κάθε όρκο εμείς θα λέμε το «ναι, ναι» και το «ου, ου», και μάλιστα λέει [ότι] εννοεί για όλους τους όρκους. Δεν είναι μονάχα μία περίπτωση οι όρκοι των αρχαίων Ελλήνων κ.λπ.

Ξέρετε πολύ καλά λοιπόν που η δική μας εμπιστοσύνη είναι στον Χριστό. Εμείς δεν χρειαζόμαστε μια άλλη επιβεβαίωση ότι για να πούμε κάτι θέλουμε μια άλλη μαρτυρία. Αυτό λοιπόν το θέμα του όρκου που δεν έχει καμιά μαρτυρία, δεν στηρίζεται πουθενά, έχει άμεση σχέση με αυτό που σας είπα. Γι' αυτό ξεκίνησα ότι «η δύναμής μου εν ασθενείαις τελειούται». Εμείς δεν χρειάζεται να επικαλεστούμε τίποτε, καμιά άλλη εκφραστική συγκυρία του κόσμου. Και, βλέπετε, επειδή ο κόσμος είναι πονηρός, για να δώσει μεγαλύτερο κάλλος και να πλανήσει τους Χριστιανούς, έβαλε τον όρκο να τον κάνουν πάνω στο Ευαγγέλιο. Εδώ είναι η μεγάλη πλάνη. Εμείς δεν χρειάζεται ούτε να ορκιστούμε στο όνομα του Δία, της Αθηνάς κ.λπ., ούτε σε κάποια άλλη εξουσία εν ονόματι της συνταγματικής δημοκρατίας, εν ονόματι του Προέδρου κ.λπ. (θα ήταν πολύ πιο γελοία φυσικά). Βάζει το πονηρό του Ευρωπαϊκού Δικαίου, να ορκίζεσαι πάνω στο Ευαγγέλιο, όπου θα ντραπείς, όπου αν δεν το κάνεις θα σε πουν άπιστο, όπου επικαλείσαι αυτό που λέει να μην το κάνεις.

Εδώ το Πηδάλιο δεν έχει μπροστά του τον Κανόνα όπως τον ζούμε τώρα. Δεν υπήρχε τότε ο επιβαλλόμενος όρκος σε ένα κρατικό δικαστήριο πάνω στο Ευαγγέλιο, στον 5ο-6ο αιώνα, αλλά κάνουμε μια κατ' ανάγκη διασταλτική ερμηνεία, αφού και η Συμφωνία αυτό ορίζει ακριβώς: Ότι τότε απαγορεύει να ορκιστείς πάνω σε οποιαδήποτε θεότητα και δύναμη της αρχαίας Ελληνικής φιλοσοφίας και κοινωνικής δομής (αυτό εννοεί, ανυπαρξία τέτοιου όρκου όπως

δίνουμε σήμερα), αλλά εφόσον το Ευαγγέλιο, η Αγία Γραφή, η Καινή Διαθήκη διττώς το απαγορεύει, όχι απλώς για λόγους ηθικής τάξεως· για λόγους ότι εμείς εδώ εμπιστευόμαστε αυτό που λέει ο Χριστός μας και είμαστε τόσο πεντακάθαροι που δεν χρειάζεται ούτε να υποκριθούμε ούτε να πούμε κάτι. Είναι το ναι, ναι και το όχι, όχι. Η επίκληση οποιασδήποτε άλλης δυνάμεως, ακόμη και η παιγνιώδης του Ευαγγελίου, είναι αντίθετη επίκληση. Αναιρείται ο λόγος της αληθείας μου, γιατί αν είμαι ψεύτης, είμαι· αν είμαι αληθινός, είμαι. Δεν χρειάζεται να επικαλεστώ τίποτε παρά μόνο τη συνείδησή μου ενώπιον του Χριστού.

Βλέπετε λοιπόν, μέσα από τη διαδρομή των ιστορικών γεγονότων και μέσα από το Δίκαιο το οποίο πέρασε στον χώρο τον Ελλαδικό ως αντιγραφή -πολλές φορές, όχι πάντοτε- του Εβραϊκού Δικαίου, ήρθε αυτή η πονηρά επίκληση του Ευαγγελίου, όπου είναι κατανοητό για το Ευρωπαϊκό Δίκαιο που εκεί οι δομές της εκκλησιαστικής (ας το πω «εκκλησιαστικής») παρουσίας είναι καθαρά υποταγμένες σε ένα κρατικό μέγεθος και είναι καθαρά στο περιθώριο. Δηλαδή όταν λέμε ότι σε μια Ευρωπαϊκή χώρα υπάρχει χωρισμός Εκκλησίας και Πολιτείας, μην το φανταστείτε με τα δικά μας δεδομένα. Είναι υποταγμένες και είναι στο περιθώριο. Τους είπαν, σταθείτε εκεί και κάντε ό,τι θέλετε, αλλά στο περιθώριο. Υπ' αυτή την έννοια όλα περιθωριοποιούν την Εκκλησία και η Εκκλησία χρησιμοποιεί δομές κοσμικές.

Εδώ είναι μια κοσμική δομή και ο Κανόνας λοιπόν διευρύνεται και θέλει να δείξει ότι η δύναμής μας είναι η αδυναμία μας. Δεν έχουμε τίποτε να υποστηρίξουμε για να δείξουμε ότι αυτό που λέμε είναι αλήθεια. Αυτό είναι κάτι ξεκρέμαστο και αυτό εκφράζει αυτό με το οποίο ξεκίνησα, ότι εγώ θέλω η Εκκλησία μου να είναι ελεύθερη από όλα αυτά τα σχήματα, τελείως ελεύθερη, να μην εξαρτάται από τίποτε. Και οι άλλοι ας πουν που είμαστε αδύνατοι για να εκφράσουμε κάτι. Δεν χρειαζόμαστε λοιπόν κανένα νόμο για να παρουσιάσουμε την αλήθεια· ούτε φυσικά χρειαζόμαστε κάποιο νόμο για να καλύψει οποιαδήποτε έκφραση διοικητική της Εκκλησίας, π.χ. να ορκιστεί, να εμφανιστεί ενώπιον του Προέδρου ο επίσκοπος που θα γίνει επίσκοπος ή να εμφανιστεί οτιδήποτε άλλο για να δώσει καταξίωση στην Εκκλησία. Η Εκκλησία είναι αυτό που είναι.

Αυτό όλο το συμπίλημα των πραγμάτων έφερε αυτή την τραγωδία σήμερα, γιατί είμαστε εξαρτώμενοι, επωφελούμενοι δήθεν από κάτι -ακόμα δεν το κατάλαβα από τι επωφελούμαστε- και ταυτόχρονα υποδουλώνουμε την αλήθεια σε ένα κοσμικό μέγεθος. Έτσι λοιπόν, η απεξάρτηση από αυτά τα μεγέθη, που είναι το πρώτο ουσιαστικό κάλλος, αυτό είναι η επιθυμία. Απορώ ακόμη πως μιλάνε αν πρέπει να χωριστεί η Εκκλησία από την Πολιτεία. Απορώ ακόμη αν γίνεται κουβέντα θεολογικά τω ήθει. Τα άλλα είναι μια κοσμική ανάλυση, τι χάνουμε τι κερδίζουμε. Μα εμείς κοσμικά είμαστε πάντα χαμένοι και εμείς δεν θέλουμε να κερδίσουμε τίποτε, από κανέναν τίποτε. Είναι αυτή η αλήθεια και τη ζούμε μη κερδίζοντας τίποτε από την αλήθεια, ούτε το παραμικρό όφελος. Μετά, αν αρχίσει αυτή η συνδιαλλαγή (τι μου δίνεις, τι σου δίνω) χάνει η Εκκλησία την αλήθεια της, είναι εξαρτώμενη και υποβαθμίζει την αλήθεια της, δεν μπορεί να την πει όπως είναι αφού έχει εξαρτώμενα οφέλη.

Ο Κανόνας λοιπόν εδώ ως εισαγωγική δομή, εδώ στον 5ο - 6ο αιώνα, ανοίγει μια ολόκληρη κουβέντα γι' αυτό το θέμα της εξαρτήσεως της Εκκλησίας από αυτή τη σχέση κράτους και Πολιτείας. Φυσικά, θεολογικά η Εκκλησία αγιάζει τα πάντα και δεν μπορεί να χωριστεί από τίποτε. Δεν μπορεί να χωριστεί. Τι θα κάνει η Εκκλησία χωρίς τα μεγέθη του λαού αυτού; Τι θα πει «Εκκλησία»; Αφού ο λαός είναι η Εκκλησία μαζί με όλο το εκφραστικό μέσο του σώματος της Εκκλησίας. Τι θα πει «χωρίζω»; Και σαν λέξη είναι ανόητη. Παρόλο που νομικά μπορεί να χωριστεί και να χάσουμε τα δήθεν ψευτο-οφέλη μας τα οποία μας κατέστρεψαν, ταυτόχρονα η Εκκλησία θα είναι μέσα στην καρδιά του λαού της αν θέλει να είναι μέσα στην καρδιά του λαού της και αν λειτουργεί ως Εκκλησία. Γιατί ο λαός θέλει κάτι να εκφράζει αυτό που θέλει μέσα του, όχι να εκφράζει κάτι το οποίο δεν εκφράζει την Εκκλησία. Υπάρχει και ένας μυστικός κώδικας στον λαό, που μπορεί να κάνει και πολλά λάθη αλλά ταυτόχρονα έχει κι έναν μυστικό κώδικα. Γι' αυτό, βλέπετε, ευκαίρως-ακαίρως επαναφέρουν, λόγω αυτού του μυστικού κώδικα, τη λέξη «ο λαός» και «ο λαός». Ναι, ο λαός, αλλά πως θα γίνει αυτή η συμμετοχή του λαού σε αυτά τα μεγέθη;

Αυτός είναι ο Κανόνας 4Δ', ο οποίος διευρύνεται κάτω από αυτά τα μέτρα και για την εποχή εκείνη, όπως σας είπα, αναιρεί οπωσδήποτε την προσκύνηση ή την

ορκωμοσία για κάποια αρχαία Ελληνική θεότητα, αλλά διευρυνόμενος ο Κανόνας αποκτά αυτό το κάλλος. Να θυμίσω αυτό που λέει η Συμφωνία των Κανόνων: «Ου μόνον δε οι κατά την συνήθειαν των Ελλήνων γινόμενοι όρκοι είναι εμποδισμένοι από τους Χριστιανούς, αλλά και κάθε όρκος απλώς. Λέγει γαρ ο Κύριος να μη ομνύωμεν παντελώς και με την ολότητα, ούτε εις τον ουρανόν, ούτε εις την γην, ούτε εις τα Ιεροσόλυμα, ούτε εις την ιδίαν μας κεφαλήν» (ούτε δηλαδή να ορκιστούμε πάνω στη δική μας έκφραση) «αλλ' αντί δια κάθε όρκον να λέγομεν μόνον το ναι, ναι και το ου, ου. Ό,τι δε άλλο ειπούμεν παραπάνω από αυτά, είναι εκ του διαβόλου. Αυτό τούτο προσβεβαιοί και ο Αδελφόθεος Ιάκωβος» (στην καθολική επιστολή του που είναι μέσα στην Καινή Διαθήκη), «αλλά και αυτός ο της Παλαιάς Διαθήκης Ωσηέ» (ο Προφήτης Ωσηέ), «που εμποδίζει τους όρκους λέγων: “Μη ομνύετε ζώντα Κύριον”. Γι' αυτό και ο Μέγας Βασίλειος, μέσα στον ΚΘ' Κανόνα του...» (οι Κανόνες οι οποίοι μετά επικυρώθηκαν από Οικουμενικές Συνόδους· και εδώ μια άλλη επικύρωσις είναι), «...[λέγει] ότι ο όρκος είναι καθάπαξ εμποδισμένος και πολλώ μάλλον εκείνος οπού γένη δια να κακοποιήση κάποιον άλλον» (δηλαδή να πάρω μια δύναμη, μια εξουσία).

Εδώ είναι σαφέστατα τα γεγονότα, αλλά όλη αυτή η έννοια εδώ των Κανόνων για τον όρκο δεν κρύβει μόνο αυτό το ηθικοπλαστικό μέρος («μην ορκιστείς»). Είναι η αποδέσμευση από όλα αυτά τα μεγέθη και εδώ αυτή η αποδέσμευση μπορεί να γίνει πολυποίκιλα από αυτά τα κοσμικά μεγέθη. Θα δώσει το κάλλος που έχει η Εκκλησία μας και εμείς δεν το βιώνουμε, για ανθρώπινα λάθη πολυποίκιλα. Αυτό το κάλλος δεν χάνεται, αλλά λόγω θολωμένων ματιών δεν το παρουσιάζουμε όπως είναι μπροστά μας. Αλλά ποιός μπορεί να κρύψει το φως υπό τον μύδιον;[1]

[...]

Να δούμε έναν ακόμη Κανόνα του Μεγάλου Βασιλείου. Είναι ο ΚΘ' Κανόνας. «Διορίζει ο παρών Κανών ότι αν κάποιος άρχοντας», δυνατός της γης, «ομόση», ορκιστεί, «δια να κακοποιήση κάποιον», [για] να του κάνει κακό... Το κακό [εδώ] μπορεί να είναι για [κάποιον φαινομενικά] καλό [λόγο], δηλαδή να πει: «Εγώ θα κάνω δικαιοσύνη εδώ. Θα βρω τον εγκληματία και θα τον τιμωρήσω» γιατί υπάρχει κατακραυγή κοινωνική και λένε «κάνε κάτι, κάνε κάτι» και λέει: «Εγώ! [Το]

παίρνω πάνω μου εγώ. Στην τιμή μου εγώ ο υπουργός, ο πρωθυπουργός, ο βασιλιάς, εγώ στην τιμή μου ορκίζομαι και λέγω ότι εγώ θα αποκαταστήσω τη δικαιοσύνη».

Ακούστε τώρα κάτι που φαίνεται κρατική λεβεντιά πως το κρίνει ο Μέγας Βασίλειος. «Αν κάποιος άρχοντας ομόση, δια να κακοποιήση κάποιον, **πρώτον μεν πρέπει να διδαχθεί ότι δεν πρέπει να ορκίζεται ποτέ και να μη δίνει ποτέ λόγο**». Πρώτο βασικό στοιχείο. Να θυμηθείτε απλώς σαν παράδειγμα τον Ηρώδη που ορκίστηκε ότι: «Πες μου ό,τι θέλεις [για] να το κάνεις και εγώ θα σου δώσω το ήμισυ της βασιλείας μου». Είναι παράδειγμα αυτό πολύ χονδροειδές του Ηρώδου, γιατί και σήμερα έχουμε μια τέτοια κρατική λεβεντιά και λέμε: «Εγώ αναλαμβάνω. Εγώ είμαι εδώ πέρα. Εγώ εξασφαλίζω την κάθαρση», λένε σήμερα. «Εγώ, μη φοβάστε». Τι θα πει «εγώ»; Εγώ; Ποιός είσαι εσύ δηλαδή; Και μόνο αυτό το προβαλλόμενο «εγώ» είναι καταστροφικό. Μην ορκιστείς τίποτε, μην πεις τίποτε, λέει.

«Πρέπει, λοιπόν, να διδαχθεί να μην ορκίζεται καθόλου **και προς τούτο ακόμη να μετανοή δια τον προπετή λόγο**», τρόπο με τον οποίο είπε αυτό που είπε. Αν πει: «Εγώ! Εγώ εξασφαλίζω την ισορροπία της δικαιοσύνης», να μετανιώσει γι' αυτό, λέει, γιατί είναι πολύ προπετής ο τρόπος, πολύ εγωιστικός. Καλύτερα να πεις «εμείς». Τι θα πει «εγώ» δηλαδή; Πρώτα σπάζει τον εγωισμό του δικτάτορα, που αυτός θέλει να το κάνει, να διασώσει την αξιοπρέπεια. Είναι ο αξιοπρεπής, είναι ο καθαρός και πρέπει να εξασφαλίσει ισορροπία. Πόσες φορές δεν λέει: «Εγώ ως υπουργός δίνω λόγο που αυτό θα το κάνω». Σταμάτα, παιδάκι μου. Κάνε ό,τι κάνεις σιωπηλά χωρίς να κάνεις διαφημιστικές κινήσεις, γιατί πρώτο πρέπει να μην υπόσχεται πολλά-πολλά και μάλιστα να ορκιστείς με διάφορο τρόπο και δεύτερο να μετανοήσεις για τον εγωισμό με τον οποίο μίλησες. Σπάζει τον εγωισμό του άρχοντα, που θεωρεί τον εαυτό του καθαρό και θα καθαρίσει τους άλλους.

Έχει πολύ επίκαιρη εφαρμογή αυτός ο Κανόνας στην εποχή μας, γιατί υπάρχουν τα σκάνδαλα, αλλά πολλές φορές οι καθαριστές των σκανδάλων φέρονται με αυτό τον τρόπο. Αναλαμβάνουν πάνω τους την ευθύνη («μη φοβάστε, εγώ είμαι εδώ»). Ποιός είσαι εσύ δηλαδή; Τι θα πει αυτό το πράγμα; Κι ακόμη δεν μπορείς να το πεις μέσα στην Εκκλησία. Η Εκκλησία έχει τους Κανόνες της. Να πούμε: θα εφαρμόσουμε αυτό που λέει η Εκκλησία μας, ό,τι μπορούμε να κάνουμε, και μέσα από αυτά τα μέτρα βλέποντας τους Κανόνες θα κάνουμε ό,τι μπορούμε.

Δεν μπορούμε να πάρουμε πάνω μας την ευθύνη («εγώ παίρνω την ευθύνη»). Ποιός παίρνει την ευθύνη; Είναι καθαρά ένα δικτατορικό μέγεθος. Βέβαια ένας δικτάτορας το λέει: εγώ είμαι ο άρχων, εγώ είμαι η εξουσία, εγώ είμαι ο νόμος. Τα κάνω εγώ όλα. Όποιος έχει τέτοιο εγωισμό και νομίζει ότι είναι ο ίδιος τα πάντα... δεν κάνουμε και τίποτε.

Λοιπόν, πρώτον να μετανιώσει για τον εγωισμό του και δεύτερον πρέπει να μην ορκίζεται. «Και δεύτερον δε, να μη μείνη εις την κακήν αυτήν απόφασιν οπού έκαμε να εκδικηθή αυτούς που έκαναν το κακό». Να μετανιώσει γιατί υποσχέθηκε που θα εξασφαλίσει αυτό το πράγμα. «Εγώ θα τιμωρήσω τους κακούς». Ποιοί είναι αυτοί οι κακοί δηλαδή; Τα αδέρφια σου. Για το κράτος υπάρχουν κακοί. Μπορεί να είναι οι πολιτικοί μας αντίπαλοι, αυτοί που μας επιβουλεύονται ή αυτοί που βρωμίζουν, όπως είπα πριν από λίγο, την κρατική μηχανή. Αυτοί είναι οι «κακοί». Το κράτος έτσι κάνει. Είναι οι «καλοί» και οι «κακοί». Εξαρτάται βέβαια. Ανά τετραετία αλλάζουν οι καλοί και οι κακοί ρόλους, έτσι; Εξαρτάται. Εύκολα μπορείς να μεταλλαχτείς από το ένα στο άλλο.

Είναι άλλα τα μέτρα του Θεού και η Εκκλησία δεν πέφτει σε αυτή την παγίδα, μιας και δεν υπάρχουν καθεστωτικές αλλαγές ανά τέσσερα χρόνια. Αλλά κι αν ακόμα υπήρχαν στην Εκκλησία καθεστωτικές αλλαγές ανά τέσσερα χρόνια, εάν έχουμε σωστά το ήθος της Εκκλησίας δεν θα άλλαζε ο καλός και ο κακός, γιατί απλούστατα δεν θα υπήρχε κακός. Εδώ είναι η ιστορία τώρα. Και ζητεί ο Μέγας Βασίλειος [από] τον οποιοδήποτε άρχοντα να μετανιώσει γιατί θέλει να καθαρίσει κάποιους κακούς, γιατί είπε κάποιον «κακό» και δεν υπάρχει κανένας κακός. Βλέπετε είναι μια άλλη σκέψη.

Τι ψάχνεις, παιδάκι μου; Σήμερα ο κακός είναι, ο Γιοσάκης, ο Βαβύλης... Είναι όλοι οι κακοί της ιστορίας. Για την Εκκλησία δεν είναι κακοί. Όλοι ακόμη, όπως είπα και άλλη φορά, είναι παιδιά που έπεσαν, ξεχάστηκαν, αμάρτησαν, αλλά δεν είναι η αποκατάσταση του καλού δια της τιμωρίας του κακού. Είναι δαιμονιώδης αυτή η σκέψη και σε αυτή την παγίδα τη θεολογική έπεσε όλος ο Μεσαιώνας και όλη η θεραπευτική η ανύπαρκτη της βατικανείου «εκκλησίας» που κινήθηκε πια σε άλλα μέτρα (υπάρχει ο καλός και ο κακός κ.λπ.). Βλέπετε πόσο εύκολα σε μια καθολική ζωγραφική ζωγραφίζεται ο διάβολος. Σε μας ποτέ δεν

ζωγραφίζεται ο διάβολος, «του διαβόλου όντος υπαρκτού αλλά ανυποστάτου». Δεν υπάρχει το κακό μόνο του. Είναι απλώς αμαυρωμένο καλό. Μια ολόκληρη θεολογία είναι αυτή.

Υπάρχει ο κακός και τον βάζω στην πυρά και τον καίω στη Δύση. Η σήμερα δεν τους καίνε πια, αλλά υπάρχει άλλου τύπου εξοβελισμός, και η πολιτική ζωή στα μέτρα της πια, στην κάθαρσή της, ακολουθεί καθαρά τα μέτρα του Μεσαίωνα. Είμαστε βλέπετε σε μια μετα-νεωτερικιστική εποχή. Ζούμε τον 21ο αιώνα. Όλα είναι τα μετα-μοντέρνα, ξεπεράσαμε και τα μοντέρνα. Και όμως στην κάθαρσή μας, στα κρατικά μεγέθη, ακολουθούμε καθαρά τη βατικάνεια και τη μεσαιωνική «θεραπευτική». Εδώ πρέπει να είμαστε ειλικρινείς και πρέπει να ξέρει ο καθένας τι κάνει. Και να μη βαυκαλίζονται που είναι νεωτεριστές και αλλάζουν τον κόσμο, αφού η μεθοδολογία τους είναι καθαρά βατικάνεια και άφησε τη βατικάνεια, μεσαιωνική. Ποιός δημοκράτης αντέχει σήμερα να τον πω «μεσαίωνα»; Κανείς δεν θέλει. Θα βγάλει τα ρούχα του και θα φύγει. Ας φύγει χωρίς ρούχα, δεν πειράζει. Καλό θα είναι. Να γίνει ασκητής στην έρημο, να γίνει Όσιος Ονούφριος. Αλλά δεν υπάρχει τέτοια προοπτική. Και τη φωνάζουν κάθε μέρα. Αυτό το τινάζει στον αέρα εδώ πέρα ο Μέγας Βασίλειος με αυτό τον Κανόνα.

«Και κάθε μεν όρκος απλώς καθάπαξ, ήγουν τελείως και ολοτελώς, είναι εμποδισμένος». Τώρα αναλύει τους Κανόνες: ο κάθε όρκος είναι απαγορευμένος από το Ευαγγέλιο κ.λπ. Η γνωστή ιστορία περί όρκου. Μπαίνει ο Μέγας Βασίλειος και το κάνει Κανόνα της Εκκλησίας. Η ιστορία του όρκου που είναι μέσα στο Ευαγγέλιο κ.λπ. **Όλη αυτή η δαιμονιώδης κατάσταση που υποχρεώνει να ορκιστούμε.** Εγώ στεναχωριέμαι που θα δω τώρα κάποιον ηγέτη της Εκκλησίας μας να πάει να ορκίσει τον νέο Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Γιατί να το κάνει η Εκκλησία αυτό το πράγμα; Γιατί να μπει σε τέτοια ψευτο-επισημότητα; Και η Εκκλησία να το κάνει αυτό το πράγμα; Να κληθεί να παίξει έναν τέτοιο ρόλο διασφαλιστού του όρκου κάποιου; Τι όρκος είναι αυτός; Αφού θα είναι καλός Πρόεδρος γιατί να δώσει όρκο; Να πει «παιδιά, υπόσχομαι να είμαι καλός Πρόεδρος, τι άλλο να κάνω;». Γιατί πρέπει να αποκτήσει τέτοιο ντύμα; Πρέπει να μπούμε στην ουσία του πράγματος.

Δεν πάω στην προοπτική να αναλύσω γιατί πρέπει να ορκιστείς για να είσαι αληθοφανής στο δικαστήριο μπροστά. Πως αυτά τα παίζουμε; Και, βλέπετε, υπάρχει δυνατότητα στο δικαστήριο πια, με νόμους που είμαστε καλυμμένοι, να μην ορκιστούμε. Υπάρχουν διατάξεις που μας απαλλάσσουν.

Πείτε τώρα ο νέος Πρόεδρος που λέει «εγώ δεν θέλω να ορκιστώ», σκέπτεται ευαγγελικά. Τι θα γίνει; Το σκέφτηκε κανείς; Φυσικά μπορεί να επικαλεστεί διατάξεις που υπάρχουν σήμερα και αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας και νόμους και κώδικες που τον γλιτώνουν από τον όρκο. Θα τολμήσει να το κάνει; Θα είναι κανονικός Πρόεδρος ή όλοι θα πουν «δεν ορκίστηκε, δεν είναι Πρόεδρος»; Δηλαδή βάζουμε τον άνθρωπο να υποσχεθεί κάτι... Τι να υποσχεθεί; «Θα κάνω ό,τι μπορώ, βρε παιδιά. Τι άλλο θέλετε από μένα;». Είναι ένα εχέγγυο που θέλουμε από τον άλλο. Θέλουμε καθαρότητα και θα πούμε μετά «μας το υποσχέθηκε». Όχι, δεν υπόσχομαι τίποτε. Θα κάνω αυτό που μπορώ.

Όταν ο κληρικός γίνει κληρικός, δεν του ζητάει κανείς να ορκιστεί τίποτε. Τι να ορκιστεί; Θα ήταν γελοίο. Αντί όρκου (δεν είναι όρκος) γίνεται κάτι πιο συγκλονιστικό, που δεν είναι πια όρκος. Είναι ένας συγκλονισμός ζωής αυτό που του κάνει ο επίσκοπος -σας το έχω πει κι άλλες φορές- την ώρα που χειροτονείται [κάποιος] από διάκονος εις πρεσβύτερο: που παίρνει το σώμα του Χριστού, τον Τίμιο Άρτο που είναι πάνω στο Δισκάριο, το παίρνει, το αίρει από το Δισκάριο, το δίνει στα χέρια του νεοχειροτονηθέντος και του δίνει μέχρι να τελειώσει η Λειτουργία και το κρατάει στα χέρια του. Εκείνη είναι μια φοβερή στιγμή. Δεν πρέπει να πέσει κάτω μερίδα ή ψίχουλο. Είναι μια φοβερή ευθύνη. Κάθεσαι και τρέμεις όπως το κρατάς και κανονικά και μόνο που το κρατάς αυτό στα χέρια σου και φοβάσαι μην πέσει κάτω, λες: σε όλη μου τη ζωή πρέπει να είμαι έτσι, να τρέμω ολόκληρος, «μετά φόβου και τρόμου». Και τότε δεν μπορεί να υπάρχει πια σκάνδαλο, αν θυμηθείς και μόνο αυτή τη στιγμή. Κανέναν όρκο δεν έκανες. Σου λέει: «Κράτα την παρακαταθήκην ταύτην. Πάρε και θα την παραδώσεις όπως σου την έδωσα αλώβητη». Δεν δίνεις όρκο. Εκείνος σου λέει «κράτα την και να την παραδώσεις όπως σου την έδωσα αλώβητη». Είναι πολύ συγκλονιστική στιγμή εκείνη και τρέμεις ολόκληρος. Τι όρκο να δώσεις πια; Είναι μια κατάθεση ζωής. Κρατώ τον Χριστό ή δεν κρατώ τον Χριστό; Αυτή είναι η ευθύνη. **Όλα τα άλλα περί όρκου**

είναι τόσο φθηνά και δηλώνουν ανυπαρξία Χριστού. Γιατί υπό την έννοια αυτή είναι: κρατώ τον Χριστό πάνω μου ή δεν τον κρατώ.

Αυτό χτυπάει ο Μέγας Βασίλειος, το ότι μετατίθεται η ευθύνη μας και το δόσιμό μας και η καρδιά μας από τον Χριστό προς ένα άψυχο κείμενο που λέγεται όρκος. Δεν είναι δηλαδή μια ηθική διάταξη («μην ορκιστείτε»). «Λέω δύο λόγια, τι έγινε; Θα θυμώσει ο Θεός μαζί μου;». Δεν είναι εκεί η ιστορία. Είναι ηθικό αυτό που λέμε. Δεν θα θυμώσει ο Θεός μαζί σου. Ότι λέει η Εκκλησία είναι θεραπευτικό, γιατί μετατίθεται η εμπιστοσύνη σου από τον Χριστό, τον ζώντα Χριστό (πως θα τον κρατήσεις πάνω σου) σε ένα λόγο που είπες, στη λεβεντιά σου - επικαλούμενος και τον Θεό. Εδώ είναι η φθορά. Είναι η φθορά της ψυχής, όπου πια αποκτώ εμπιστοσύνη στα λόγια και όχι στην πράξη της ζωής. Έτσι να μπείτε και στην έννοια του όρκου. Γι' αυτό το χτυπάει εδώ πέρα αυτό και λέει «αυτός που το έκανε αυτό το πράγμα πρέπει να μετανοεί και ό,τι και να πεις, και να ορκίστηκες ακόμη, θα το πάρεις πίσω. Και αν είσαι άρχοντας, δεν θα το κάνεις».

Αυτό το τρομερό που γίνεται. Υπάρχει μια διαστροφή στα πράγματα. Βλέπετε, γίνεται ένα έγκλημα. Δολοφονείται κάποιος άνθρωπος και οι συγγενείς του φυσικά πονούν με αυτό το γεγονός. Αλλά η αντιμετώπιση πολλές φορές του γεγονότος πόσες βεντέτες φτιάχνει στις καρδιές! Αυτό το μίσος... Να τιμωρηθεί, πάση θυσία! Τι ποινή θα του βάλει το δικαστήριο, και αν η ποινή δεν είναι αρκετή λένε «μας αδίκησε το κράτος». Δηλαδή το παιδί σου θα είναι καλύτερα τώρα που έβγαλε μια άλλη απόφαση το δικαστήριο; Το βλέπουμε. Ή οι επιθέσεις [για] να λυντσάρουν... Μα φυσικά δεν θέλω να καταξιώσω τον εγκληματία, αλλά ταυτόχρονα τι σημαίνει «με αδίκησε το κράτος»; Είναι αυτό μια κατάσταση μίσους και λες «εγώ θα αναλάβω την υπόθεση, να καθαρίσω». Και φυσικά, όπου ακόμη υπάρχει και επικρατεί –σε λίγα μέρη του κόσμου υπάρχει, σε μερικές πολιτείες της Αμερικής υπάρχει, και σε άλλα κράτη– η καταδίκη εις θάνατον, είναι μια τραγική στιγμή. Είναι μια «λεβεντιά» του κράτους που κάνει κάθαρση και σκοτώνει τους δολοφόνους. Αλλά ακόμα κι αν δεν τους σκοτώνει, μέσα στη συνείδησή μας τους εγκληματίες τους σκοτώνουμε ζητώντας εμείς δια της βίας, δια της τιμωρίας, την αποκατάστασή μας. Το βλέπουμε πολλές φορές στις ειδήσεις. Συγγενείς πέφτουν στα δικαστήρια επάνω, τον βρίζουν κ.λπ. και δεν

ικανοποιούνται από τις αποφάσεις του δικαστηρίου. Άφησε το δικαστήριο να κρίνει κατά τα ανθρώπινα. Ας δώσει μια οικονομία μετανοίας, ό,τι μπορεί να κάνει. Εκεί είναι η ιστορία; Είμαστε εδώ διεστραμμένοι και βασιζόμαστε στο εγώ μας.

[...]

ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

[1]. Ματθ. Ε΄, 15.

